

Článek mjr. Marka P. Kriegera byl uveřejněn v č. 4/2007 časopisu pozemního vojska USA Military Review. Zkráceno a redakčně upraveno.

Většina spisovatelů, badatelů a učitelů vojenských škol se shoduje v tom, že těžištěm povstání je lid, avšak tak tomu není. Skutečným strategickým těžištěm povstání je jeho kauza, jeho „věc“.

Vojenští vědci často označují lid za těžiště povstání, protože lid představuje zřejmý cíl, proti němuž je možno nasadit prvky státní, především vojenské moci, jejíž účinnost je možno měřit. Zatímco se to zdá být při povrchním pohledu přijatelné, znamená to neporozumění koncepci těžiště, omezené pochopení procesu analýzy těžiště a přehlížení významu a účinnosti nehmotných proměnných. Protože se současný boj ozbrojených sil proti teroristům a povstalcům neřídí vzory z minulosti, je nezbytné inovativní a adaptivní myšlení.

Tento článek zpochybňuje tvrzení, že lid je v povstání těžištěm. Tvrdí, že kauza, „věc“ povstání je jeho strategickým těžištěm, že administrativní organizace povstání je jeho operačním těžištěm spojujícím jeho strategickou a taktickou úroveň, a vysvětluje vzájemnou závislost všech tří: kauzy, organizace a lidu.

Definice těžiště

Jedna z mnoha definic těžiště je tato: **„Těžiště je zdrojem moci, který poskytuje morální a fyzickou sílu, volnost jednání anebo vůli jednat.“** Tato definice odpovídá skutečnosti a umožňuje lépe pochopit pojem těžiště. K diskuzi o definování těžiště dochází vždy, když se plánovači snaží zjistit nepřátelské těžiště. Těžiště udržuje celý systém nebo strukturu bojující strany pohromadě a získává moc z různých zdrojů. Jakmile jsou tyto zdroje získány, těžiště je schopno řídit jejich použití.

Všechna těžiště mají charakteristiky, které usnadňují porozumění jejich teorií a aplikaci.

Existuje jediné těžiště na strategické úrovni války a jediné těžiště na operační úrovni. Taktická úroveň má rozhodující místa. Taktickými rozhodujícími místy je chráněno operační těžiště, které zase chrání strategické těžiště. To částečně vysvětluje vzájemnou závislost různých úrovní války a jejich příslušná těžiště a rozhodující místa.

Za povstání lid (taktické rozhodující místo) chrání povstaleckou organizaci (operační těžiště) z vlastní vůle nebo z přinucení a poskytuje mu aktivní nebo pasivní podporu, čímž umožňuje, aby povstání mohlo vést svoje běžné operace v relativním bezpečí. Povstání, jehož organizace je chráněna a má volnost jednání, je schopnější poskytovat služby, které si lid přeje, a může nabídnout přijatelnější alternativu k současné (zpravidla vládní) moci. Schopnost povstání poskytovat potřebné služby nejen získává další podporu ze strany lidu,

ale vytváří také podporu pro kauzu, „věc“ povstání, tj. pro jeho strategické těžiště. Tento cyklus rozšiřující se ochranné podpory je důkazem vzájemně závislé povahy strategického těžiště, operačního těžiště a taktických rozhodujících míst.

Těžiště se mohou přizpůsobit nebo změnit, když se změní prostředí nebo podmínky. Když se těžišti nedaří být dostředivou silou a řídit zdroje a namísto toho se stane slabým nebo zranitelným místem, musí se přizpůsobit, nebo bude zničeno.

Dejme tomu, že nějaký organizační systém, například politická organizace, je operačním těžištěm zajišťujícím vazbu mezi strategickým těžištěm a taktickými rozhodujícími místy. Jestliže je tato organizace napadena a funkčně zničena, pak se musí objevit nové operační těžiště. Když se neobjeví, nebude existovat spojovací článek mezi strategickou a taktickou úrovní války.

Bez ochrany operačního těžiště se zmenší schopnost strategického těžiště využívat svoje zdroje a strategické těžiště bude stále zranitelnější útokem a ohroženo zničením. Když k tomu dojde, systém představuje slabé, nikoli pevné místo a není schopen jednat jako těžiště.

Totéž platí vždy, když existují slabá místa v ochranných vrstvách těžiště. Například, když povstání nemá podporu lidu, lid tvoří slabé místo, které činí organizaci zranitelnou. Zranitelnost organizace zase přivodí zranitelnost kauzy. Pro překonání tohoto slabého místa musejí povstalci použít metody k vynucení podpory ze strany lidu.

Těžiště organizují a řídí zdroje fyzické a psychické, jimiž disponují. Právě synergie těchto možností umožňuje těžišti uplatňovat moc větší než je jeho vlastní síla. Síla možností a ochrana mezi úrovněmi ztěžují vedení přímého útoku na těžiště nebo jeho zničení jediným úderem. Avšak nepřímý útok na těžiště oslabí jeho možnosti do té míry, že již nebude schopno zajistit synergii, řízení a organizaci a uplatňovat sílu.

Není vždy nutno zničit těžiště. Stejného účinku lze dosáhnout tím, že těžiště bude zbaveno schopnosti plnit svou funkci nebo vůle svou funkci plnit.

Porozumět důležitosti kauzy

Jedinou silou, kterou má povstání na počátku, je ideologická moc jeho kauzy. Kauza je naprosto nezbytným předpokladem pro povstání. Přitahuje podporu. Je dostředivou silou přitahující k těžišti další zdroje. Bez kauzy neexistuje pro lid důvod, aby povstání podporoval aktivně, pasivně, ochotně nebo neochotně. Účelem kauzy je přitahovat co největší počet podporujících, a přitom oslabovat přitažlivost protivníků. Zobecněním stížností lidu a jejich sloučením do jednoduchého poselství se dosáhne toho, že lid se může identifikovat s tím, co odlišuje působivou kauzu přitahující nejsilnější podporu od slabé kauzy neschopné přitahovat potenciální stoupence.

Řečeno jinak, kauza povstání je soustava vytvořená ze stížností lidu. Povstání je systém vytvořený ze subsystémů přitahujících zdroje.

Povstání se musí naprosto identifikovat s kauzou, obyvatelstvo musí být získáno pro kauzu a protipovstalecká strana by neměla být schopna přijmout tuto kauzu bez značného oslabení vlastní moci. Když není splněna některá z těchto podmínek, existuje slabé místo a povstání musí svou kauzu změnit, nebo eventuelně ztroskotá.

Z těchto důvodů **je kauza povstání jeho strategickým těžištěm. Bez kauzy neexistuje povstání.** Když je kauza slabá, je povstání vážně zranitelné vládními opatřeními.

Strategické těžiště: kauza

Jestliže je kauza povstání syntézou stížností lidu, musí účinná kauza tyto stížnosti obsahovat tak, aby se lid s ní mohl ztotožnit a aby ji aktivně podporoval. Za to je odpovědná politická nebo administrativní organizace povstání, jeho těžiště operační úrovně, která přemění stížnosti na hesla a poselství.

Stížnosti samotné však nemohou být strategickým těžištěm. Individuálně nemohou stížnosti přitahovat, působit tvořivě, organizovat a používat zdroje (ačkoli kolektivně mohou, a to ve formě kauzy spravované organizací). Kromě toho, individuální stížnosti jsou zranitelné útokem: jestliže protipovstalecká strana řeší každou stížnost individuálně, může omezit podporu, kterou stížnosti získávají pro povstání. Naopak, jestliže se protipovstalecká strana snaží řešit každou stížnost odděleně, riskuje legitimizaci nebo ospravedlnění existence povstání a potenciálně zmenšuje svou vlastní moc v procesu.

Operační těžiště: organizace

Kauza přitahuje podporu, která vede k vytvoření počáteční politicko-administrativní organizace povstání. Tato organizace se stane operačním těžištěm povstání. Chrání kauzu (strategické těžiště) tak, že vede nepřetržité operace povstání. Ačkoli povstalci nemají žádnou odpovědnost za to, aby se od začátku starali o lid, získávají podporu lidu poskytováním služeb. Čím lépe to dělají, tím větší podporu získávají pro svou kauzu. Stručně, účinná administrativa v zájmu kauzy chrání sílu kauzy. Později, když povstání vyvrává, může upevňovat svoje zisky udržováním pořádku a rozsáhlejším poskytováním služeb lidu.

Taktické rozhodující místo: lid

Lid je velmi důležitý pro úspěch jak povstání, tak protipovstalecké strany. Ve skutečnosti, protože lid je hmatatelným cílem, proti němuž lze použít vojenskou sílu, vojenští plánovači pohodlně považují lid za těžiště. Avšak zatímco lid je klíčovým terénem, důležitým zdrojem, objektem který se obě strany snaží ovládnout, přesto není těžištěm.

Jestliže je lid stejně důležitý pro úspěch povstání i protipovstalecké strany a jestliže bude bitva rozhodnuta podle schopností jednotlivých stran získat co největší možnou podporu ze strany lidu, pak je lid rozhodujícím činitelem v každé operaci. Různé definice a teorie těžiště společně uvádějí, že lid je zdrojem síly, nikdy zdrojem slabosti. Na počátku povstání je podpora ze strany lidu minimální, a proto lid není zdrojem síly. Povstání může vést násilné akce bez počáteční podpory ze strany lidu a získat jeho podporu později na základě těchto akcí. Jakmile vejde kauza povstání ve známost, někteří lidé je budou ochotně podporovat a jiní až k tomu budou přinuceni.

Lid definuje bojiště. Určuje, co je přijatelné a co nepřijatelné poskytováním nebo odmítáním podpory a odoláváním nátlaku některé ze stran. Poskytuje také důležité prostředky jako mužstvo, velitele, zásobovací cesty a informace. Vzhledem k nutnosti ovlivňovat rozhodovací proces lidu je lid objektem působení obou stran. Z těchto důvodů není lid těžištěm na žádné úrovni války. Lid je rozhodujícím místem stejně důležitým pro obě strany.

Názor, že lid je těžištěm povstání, neodpovídá na několik otázek.

Na které úrovni války je lid těžištěm? Vojenští plánovači mají tendenci uvažovat takticky, avšak zaměřením na taktickou úroveň jsou ignorovány skutečné zdroje síly, ty zdroje, které spojují strategickou a operační úroveň války s úrovní taktickou. Jaké jsou vazby mezi úrovněmi? Jsou vzájemně závislé nebo existují izolovaně? Jak se úrovně chrání navzájem? Která jsou taktická rozhodující místa? Ti, kdož se domnívají, že lid je těžištěm, sotva odpoví na tyto otázky. Tento článek na ně do jisté míry odpověděl.

Závěry

Je pochopitelné, proč orgány pověřené protipovstaleckými operacemi mají sklon označovat lid za těžiště: lid je zřejmou entitou, kterou lze s použitím běžných metod plánování a volby cílů označit za cíl, zatímco vést útok na něco tak mnohoznačného, nehmotného a pojmově neznámého jako je kauza, ideologie anebo soustava názorů je nesnadné a nemusí přinést výsledky po měsíce nebo roky.

Některé kultury měří čas na generace, takže jak bychom měli měřit účinnost našeho úsilí pro příští generace? Jak měřit účinnost během jednoroční operace? Je nesnadné zachovat si přesvědčení, že naše úsilí je účinné, když jeho výsledky budou zřejmé teprve v historii.

Úspěšné zaměření a úspěšný útok na strategické těžiště, na kauzu, přímo nebo nepřímo způsobí, že celé povstání skončí neúspěchem. To je podstata těžiště: jeho porážka vede ke všeobecné porážce. Útok na povstaleckou organizaci oslabí její schopnost bránit její kauzu a její schopnost spojit kauzu s lidem. Jakmile k tomu dojde, bude strategické těžiště zranitelné útokem a bude vystaveno riziku zničení.

-nas-

Evropa je hodně kritizována za vojenskou neschopnost, ale přitom nemá tak špatně nakročeno. V rekordně krátkém čase několika let se dostala od politických vizí k reálným evropským jednotkám. Disponuje vznikajícím velitelstvím, včetně plánovacích kapacit sdílených s NATO, konceptem bojových skupin, mezivládním rozpočtovým mechanismem ATHENA, krizovým plánováním. Vznikla obranná agentura, připravují se společná pravidla pro jednotný trh s vojenským materiálem a zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany. Co chybí? Politické zadání pro jednotky rychlého nasazení, schopnost je udržet v krizi jako expediční sbory, nemáme komunikační a zbrojní standardy, transportní letadla a helikoptéry.

Mise EU se uskutečňují na pozvání OSN, po jednání se Spojenými státy, ale hlavně na silné vyžádání NATO. V Afghánistánu je dnes NATO v podobně svízelné situaci jako kdysi Sovětský svaz. Schopnost Evropy spolupracovat s NATO a podílet se na obnově bezpečnostního sektoru Afghánistánu jsou klíčovými předpoklady zajištění postavení poskytovatele bezpečnosti pro 21. století.

Jana Hybášková,
europoslankyně, předsedkyně stálé delegace Izrael-EP
Poučení ze smrti prvního evropského vojáka
24. 3. 2008, neviditelnypes.cz